

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЛАТИНСЬКА МОВА
В ЛІНГВОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітня програма: для усіх освітніх програм

Затверджено на засіданні кафедри
загального та германського мовознавства

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова в лінгвокультурному просторі України
Викладач (-і)	Паньків Уляна Любомирівна
Контактний телефон викладача	0973704170
Е-mail викладача	uliana.pankiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс Латинська мова у лінгвокультурному просторі України ознайомлює студентів-філологів з культурою античного світу як фундаменту європейської цивілізації, що є особливо актуальним в умовах сучасних глобалізаційних процесів; поглиблює загальну лінгвістичну підготовку; сприяє кращому розумінню структури і системи рідної мови та її впливу на вербальну презентацію загальнолюдських цінностей.

Предметом вивчення освітнього компонента є знання про латинську мову як складник загальноєвропейського культурного простору, її місце в гетерогенній лексиці сучасної української мови та вплив на утворення окремих тематичних груп лексики; комунікативна культура здобувачів освіти у використанні в усному і писемному мовленні латинських афоризмів.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у студентів теоретичних знань про місце і роль латинської мови у житті європейських народів та її впливу на становлення українського лінгвокультурного простору; розуміння зв'язку інтра- та екстралінгвальних чинників у розвитку мов, що належать до різних генетичних груп.

Основними цілями вивчення дисципліни є засвоєння студентами знань про лексичний склад латини та шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови; здійснення етимологічного аналізу запозичених лексичних одиниць у загальноновживаних та власних номінаціях; засвоєння паремійного фонду класичних мов українською мовою; виявлення впливу латинської мови на літературний процес в Україні на різних часових зрізах; правильне використання лінгвістичної та загальнонаукової термінології латинського походження.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Під час вивчення ОК Латинська мова в лінгвокультурному просторі України студенти набувають таких компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
3	035 Філологія, 061 Журналістика	2	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.
------	----------------

	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу: його предмет, завдання і значення. Природна мова як засіб формування культурного простору життя людини. Поняття лінгвокультурології. Класичні (латинська і давньогрецька) мови як складники спільного європейського культурного коду. Особливості використання латиниці як основного графічного письма в європейських мовах.	2	-	6
Тема 2. Роль і місце латини в українському лінгвокультурному просторі на різних хронологічних зрізах. Вплив історичних та суспільних чинників на використання та сприйняття класичних мов в Україні.	-	2	4
Тема 3. Українська гетерогенна лексика латинського походження: шляхи проникнення, проблема ідентифікації безпосереднього запозичення, час засвоєння, способи (фонетичний, морфологічний, семантичний) адаптації.	-	2	6
Тема 4. Латинізми в сучасній українській мові. Тематична класифікація лексики та екстралінгвальні чинники появи у ній запозичень. Participium praesentis activi: переклад та використання словотвірної моделі; латинські суплетивні ступенів порівняння прикметників в утворенні запозичень (зіставний аспект).	-	2	6
Тема 5. Антропонімія латинського і давньогрецького походження в українському ономастиконі. Відмінності її фонетичного засвоєння українською та іншими європейськими мовами. Морфологічна адаптація власних латинських назв: іменники declinationis secundae (-us, -ius), використання практичної основи іменників третьої відміни.	2	2	6
Тема 6. Латиномовний паремійний фонд: шляхи формування, традиції використання, особливості перекладу та українські відповідники. Вживання латинських фразеологізмів у творах українських авторів.	2	2	6
Тема 7. Латиномовна література України. Історичні та суспільні передумови виникнення, основні жанри та ідеї, переклади та перспективи дослідження.	2	2	6
Тема 8. «Енеїда» Івана Котляревського – українська бурлескно-травестійна поема. Поема Вергілія «Енеїда». Поняття травестії. Макаронічна мова (на прикладі українсько-латинського тексту І. Котляревського).	-	2	4
Тема 9. Античність у творчості Івана Франка. Перші студентські дослідження, переклади із класичних мов, твори за мотивами історії Стародавнього Риму, афоризми з латинської й давньогрецької мов у збірниках українських приповідок.	2	2	8
Тема 10. Латиномовні джерела з історії Івано-Франківська. Латинські і давньогрецькі написи на будівлях Станиславова. Документи про заснування міста та надання йому Магдебурзького права. Метричні книги населених пунктів.	2	2	8
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою. Практичні заняття – 50 балів. Підсумкова контрольна робота – 30 балів. Самостійна робота (індивідуальне/творче завдання) – 20 балів.</p> <p>Здобувач освіти може отримати додаткові бали за результати неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих тем (але не більше 10 балів) відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Контрольна робота виконується аудиторно та складається із завдань, що відповідають навчальному матеріалу, котрий студенти засвоювали на лекційних і практичних заняттях та опрацьовували самостійно.</p>
Практичні заняття	<p>Максимальний бал за практичні заняття становить 50 балів. Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях,</p>

	не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 90% завдань під час вивчення дисципліни. При виставленні оцінки враховуються навчальні досягнення здобувачів освіти (бали), набрані за виконання всіх видів робіт під час поточного контролю, а також бали за результати неформальної освіти.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, UdeMy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Котляревський І. Енеїда. Київ: Фоліо, 2005. 230 с.
2. Коротюк О. В., Станіч В. С. Словник латинських висловів. Київ; ОВК, 2021. 218 с.
3. Латинська мова в Україні XV – початку XVIII століття. Відп. ред.. Миронова В. М. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. 581 с.
4. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико літературним коментарем. К.: Видавництво Науковий світ, 2009. 140 с. Режим доступу: <http://lukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkanyn.pdf>.
5. Паньків У. Л. Латинська мова для філологів: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2024. 120 с.
6. Сафроняк О.В., Волощук В.М., Волощук М. В. Латинська мова: підручник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 457 с.
7. Трофимук М. С. Латиномовна література України XV – XIX ст.: жанри, мотиви, ідеї. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 380 с.
8. Шинкарук В. Д. Латинська мова: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Київ: Міленіум. 2020. 533 с.

Інформаційні ресурси:

- <https://www.cambridgescp.com>
- <https://www.conted.ox.ac.uk/about/latin-language-courses>
- <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.
- <https://latinaomnibus.pl/>
- <http://www.pinax.com.ua>

Викладач : Паньків У. Л., доцент кафедри загального та германського мовознавства.